

Sak: 20/1621

02.11.2020

Høringsnotat -

**Presisering av reglene for innbetaling
av garantiprovisjon og garantiavgift
under lånegarantiordningen**

Innhold

1	Bakgrunn	4
2	Betalingstidspunkt for Garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper over ett år	6
2.1	Innledning.....	6
2.2	Alternativ 1: <i>Utbetalingstidspunkt</i> som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift	6
2.3	Alternativ 2: <i>Innvilgelsestidspunkt</i> som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift	6
2.4	Departementets foreløpige vurderinger.....	6
3	Beregningsmodell – beløpsmessig beregningsgrunnlag for Garantiprovisjon og garantiavgift.....	7
3.1	Innledning.....	7
3.2	Alternativ 1: Beregning av garantiprovisjon og garantiavgift hensyntar reduksjon i takt med låntakers nedbetalinger	7
3.3	Alternativ 2: Beregningsgrunnlaget er utestående garantert lånebeløp på tidspunktet for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten	7
3.4	Departementets foreløpige vurderinger.....	7
4	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	8
4.1	Konsekvenser for låntakerne	8
4.1.1	Betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper over ett år	8
4.1.2	Beregningsmodell – beløpsmessig beregningsgrunnlag for garantiprovisjon og garantiavgift	8
4.2	Konsekvenser for finansforetak	9
4.2.1	Betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper over ett år	9
4.2.2	Beregningsmodell – beløpsmessig beregningsgrunnlag for garantiprovisjon og garantiavgift	9

Vedlegg 1: Utkast til Forskriftsendringer	10
---	----

1 BAKGRUNN

Bankene er den viktigste kilden til lånefinansiering for de aller fleste bedrifter i Norge. Mange bedrifter fikk likviditetsmangel og andre økonomiske vanskeligheter som følge av pandemien og tiltakene mot smittespredning. Garantiordningen for banklån til bedrifter ble derfor etablert som et av de første krisetiltakene, for å styrke bedriftenes tilgang til lån. Lånegarantiordningen gir mulighet for delvis statsgaranterte lån til bedrifter som står overfor en akutt likviditetsmangel som følge av utbruddet av koronaviruset. Siden ordningen gjør det mindre risikabelt for bankene å gi lån til bedrifter, har den bidratt til at levedyktige bedrifter kan komme seg gjennom krisen.

Lånegarantiordningen ble satt i kraft 27. mars i år, og var da avgrenset til å gjelde små og mellomstore bedrifter i Norge. Fra 2. april ble ordningen utvidet til også å omfatte bedrifter som ikke er definert som små og mellomstore. Etter utvidelsen er lånegarantiordningen i prinsippet tilgjengelig for alle typer bedrifter i Norge.

Lånegarantiordningen er godkjent av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) i henhold til EU-kommisjonens midlertidige rammeverk for vurdering av tiltak for å støtte økonomien i forbindelse med det pågående Covid-19-utbruddet. Etter EU-reglene skal det under en slik lånegarantiordning beregnes en årlig garantiprovisjon, som kan kreves inn fra låntakerne av finansforetakene på vegne av staten.¹

I samsvar med bestemmelser i Kommisjonens midlertidige rammeverk, følger det av forskrift 27. mars 2020 nr. 490 til lov om statlig garantiordning (heretter «forskriften») § 16 første ledd at:

«[f]inansforetaket skal på vegne av staten kreve en årlig garantiprovisjon fra låntaker. Finansforetaket skal betale garantiprovisjonen videre til staten så snart lånet er utbetalt, og deretter årlig for lån som har lengre løpetid enn 1 år».

Garantiprovisjonens størrelse varierer, avhengig av lånets avtalte løpetid, inkludert eventuelle opsjoner. Etter forskriften § 16 annet ledd, skal små og mellomstore bedrifter (SMB-er) betale garantiprovisjon på følgende måte:

«[f]or låntakere som nevnt i § 3, skal den årlige garantiprovisjonen utgjøre følgende prosentandel av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen:

¹ Se også kapittel 4.3.4 i Prop. 58 LS (2019-2020)

- a) 0,25 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år,
- b) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid lengre enn 1 år, og
- c) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år med opsjon for forlengelse til inntil tre år.»

Større foretak som faller utenfor forskriftens definisjon av en SMB, skal betale garantiprovisjon etter andre satser, jf. forskriften § 16 tredje ledd:

«For låntakere som nevnt i § 3a, skal den årlige garantiprovisjonen utgjøre følgende prosentandel av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen:

- a) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år,
- b) 1,00 prosent dersom lånet innvilges med løpetid lengre enn 1 år, og
- c) 1,00 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år med opsjon for forlengelse til inntil tre år.»

I tillegg skal finansforetaket selv betale en garantiavgift til staten. Det følger av forskriften § 17 første og annet ledd at:

«[f]inansforetaket skal betale en årlig garantiavgift for hvert lån under ordningen. Finansforetaket skal innbetale avgiften til staten sammen med garantiprovisjonen for samme lån.

Garantiavgiften skal utgjøre 0,1 prosent av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen.»

Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) er ansvarlig for å motta finansforetakenes innrapporteringer etter loven og forskriften, og å foreta utbetaling av garanterte beløp. På bakgrunn av innspill og henvendelser til departementet og til GIEK, mener departementet at det er grunn til å vurdere om ordningens regler for beregning av garantiavgift og garantiprovisjon bør klargjøres.

Dette høringsnotatet tar for seg to spørsmål om garantiprovisjon og garantiavgift under ordningen, og er utformet basert på innspill fra GIEK. Det første spørsmålet dreier seg om valget av betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper mer enn ett år. Det andre gjelder det beløpsmessige beregningsgrunnlaget for garantiprovisjon og garantiavgift.

2 BETALINGSTIDSPUNKT FOR GARANTIPROVISJON OG GARANTIavgIFT FOR LÅN SOM LØPER OVER ETT ÅR

2.1 Innledning

I forskriften fremkommer det at:

- I. Garantien gjelder for lån innvilget av finansforetak innen utgangen av 31. desember 2020 (§ 2 annet ledd).
- II. Garantien gjelder fra lånet blir utbetalt og gjennom hele lånets løpetid. (§ 15 annet ledd)
- III. Finansforetaket skal betale garantiprovisjonen videre til staten så snart lånet er utbetalt og deretter årlig for lån som har lengre løpetid enn 1 år (§ 16 første ledd)

GIEK har pekt på to alternative måter å fastslå tidspunktet for når kostnader knyttet til garantiprovisjon og garantiavgift begynner å løpe.

2.2 Alternativ 1: *Utbetalingstidspunkt* som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Under dette alternativet gjelder garantien fra lånet er utbetalt, og låntaker betaler garantiprovisjon til finansforetaket fra og med det tidspunktet lånet utbetales. Det vil da ikke påløpe kostnader for låntaker i perioden mellom når lånetilbudet gis og det faktiske utbetalingstidspunktet.

2.3 Alternativ 2: *Innvilgelsestidspunkt* som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Under dette alternativet påløper garantiprovisjon og garantiavgift fra og med lånet innvilges. Hvis lånet blir betalt ut, må låntaker innbetale garantiprovisjon og finansforetaket innbetale garantiavgift beregnet fra innvilgelsestidspunktet. Dersom låntaker ikke ønsker å benytte lånet, vil det heller ikke påløpe en garantiprovisjon eller garantiavgift. De to første betalingene av garantiprovisjon og garantiavgift kan under dette alternativet komme med mindre enn 12 måneders mellomrom.

2.4 Departementets foreløpige vurderinger

Lånegarantiordningen er et tilbud til finansforetakene for å tilby finansiering til bedrifter i en kritisk fase, med statlig garanti for 90 prosent av lånebeløpet. Finansforetakenes lånetilbud til bedriftene regnes som utnyttet ramme inntil tilbudet eventuelt frafalles (før utbetaling). Lån under ordningen er fordelaktig priset for debitor.

Departementets utgangspunkt er at det er rimelig at garantiprovisjon og garantiavgiften løper i fasen fra lånet er innvilget og frem til det utbetales (alternativ 2), men at kostnaden for finansforetak/låntaker overføres staten kun dersom det aktuelle lånet blir utbetalt (og på tidspunktet for utbetaling av lånet). Dersom et lånetilbud ikke utbetales, vil derimot hverken låntaker eller finansforetak belastes garantiprovisjon eller garantiavgift for lånet. Dette kan være naturlig siden finansforetakene kan anse statsgarantien som forpliktet ved kapitalallokering i tilbudsfasen.

3 BEREGNINGSMODELL – BELØPSMESSIG BEREGNINGSGRUNNLAG FOR GARANTIPROVISJON OG GARANTIAVGIFT

3.1 Innledning

I forskriften §§ 16 og 17 fremkommer det at garantiprovisjon og garantiavgiften skal beregnes av «*den del av lånebeløpet som er garantert under ordningen*». Etter hvert som lånet nedbetales og statens garantiansvar reduseres, vil derfor også grunnlaget for beregning av garantiprovisjon og garantiavgift reduseres. Selve beregningsgrunnlaget er imidlertid ikke nærmere spesifisert, og en kan tenke seg flere alternative måter å fastsette dette på. GIEK har skissert to alternativer, og viser til at det også finnes andre mulige løsninger enn disse alternativene.

3.2 Alternativ 1: Beregning av garantiprovisjon og garantiavgift hensyntar reduksjon i takt med låntakers nedbetalinger

Det første alternativet GIEK har skissert, er at garantiprovisjon og garantiavgiften for et år kan beregnes slik at den reflekterer en avtalt nedbetalingsprofil på lånet gjennom året. En variant kan være at det benyttes en formel hvor garantiprovisjonen og garantiavgiften f.eks. beregnes ut ifra et gjennomsnitt av det garanterte lånebeløpets størrelse ved årets inngang og utgang basert på en forventet nedbetalingsstruktur.

3.3 Alternativ 2: Beregningsgrunnlaget er utestående garantert lånebeløp på tidspunktet for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten

Det andre alternativet som er skissert, er at garantiprovisjon og garantiavgift beregnes ut fra den garanterte delen av lånet som låntaker skylder finansforetaket på tidspunktet på utbetaling av lånet, og deretter basert på utestående lånebeløp på de årlige tidspunktene for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten.

3.4 Departementets foreløpige vurderinger

Departementet antar at utestående garantert beløp på utbetalingstidspunktet for lånet (tidspunkt for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten) kan være et

naturlig beregningsgrunnlag for det første året. Deretter bør beregningsgrunnlaget fastsettes på nytt i forbindelse med årlig innbetaling av garantiprovisjon og garantiavgift. Forskriften kan imidlertid gi åpning for en tolkning der finansforetaket på beregningstidspunktet skal hensynta avtalt nedbetalingsplan på lånet i sin fakturering til kunden (jf. alternativ 1), som da gjenspeiles ved overføring til staten. Departementet mener at slike forventede reduksjoner i lånebeløp gjennom året i utgangspunktet ikke bør hensyntas i garantiprovisjon og garantiavgiften. Dette som følge av at statsgarantien er et tilbud til bedrifter som opplever akutt likviditetsmangel som følge av utbruddet av koronaviruset, og anses som fordelaktig priset i forhold til annen finansering. Departementet legger derfor foreløpig til grunn at det bør gjennomføres endringer i forskrift til lov om statlig garantiordning i tråd med alternativ 2 ovenfor.

4 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Konsekvenser for låntakerne

4.1.1 Betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper over ett år

Alternativ 1: Utbetalingstidspunkt som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Låntaker betaler garantiprovisjon fra lånet utbetales, og vil ikke måtte betale i perioden mellom innvilgelse og utbetaling. Kostnaden for låntaker vil derfor være noe lavere hvis dette alternativet velges.

Alternativ 2: Innvilgestidspunkt som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Låntaker betaler garantiprovisjon fra lånet innvilges, og vil måtte betale i perioden mellom innvilgelse og utbetaling gitt at lånet utbetales. Det vil medføre noe økte kostnader for låntaker, og kostnadene vil avhenge av tiden mellom innvilgelse og utbetaling. Dersom lånet innvilges, men ikke betales ut, påløper det ingen kostnader for låntaker.

4.1.2 Beregningsmodell – beløpsmessig beregningsgrunnlag for garantiprovisjon og garantiavgift

Alternativ 1: Beregning av garantiprovisjon og garantiavgift hensyntar reduksjon i takt med låntakers nedbetalinger

Kostnaden blir samlet sett lavere for låntaker enn om den beregnes fra tidspunktet for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten.

Alternativ 2: Beregningsgrunnlaget er utestående garantert lånebeløp på tidspunktet for overføring av garantiprovisjon og garantiavgift til staten

Garantiprovisjonen blir samlet sett noe høyere for låntaker enn dersom løpende reduksjon av garantibeløpet hensyntas. Hvor stor differansen blir, vil avhenge av nedbetalingsstrukturen og eventuelt hvilken formel som brukes for beregningsgrunnlaget i det andre alternativet.

4.2 Konsekvenser for finansforetak

4.3 Innledning

I omtalen under er det vist til konsekvenser som initielt påløper for finansforetakene. Endrede kostnader vil imidlertid kunne bli overveltet fra finansforetakene til låntakerne, f.eks. slik at lavere kostnader for finansforetakene gir lavere rente for låntakerne.

4.3.1 Betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift for lån som løper over ett år

Alternativ 1: Utbetalingstidspunkt som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Finansforetaket må sette av kapital i perioden mellom tidspunktet lånetilbudet gis og utbetaling, fordi det først er ved utbetaling at statsgarantien er gyldig. Økt behov for kapitalavsetning vil trolig øke kostnadene noe. Videre kan administrasjonskostnadene knyttet til låneporteføljen potensielt øke i tilbudsfasen.

Alternativ 2: Innvilgelsestidspunkt som betalingstidspunkt for garantiprovisjon og garantiavgift

Finansforetaket kan legge til grunn 90 prosent statsgaranti for forpliktende lånetilbud og vil ikke måtte sette av kapital for den garanterte andelen av lånet i tilbudsfasen, så kostnadene vil være noe lavere enn under alternativ 1.

4.3.2 Beregningsmodell – beløpsmessig beregningsgrunnlag for garantiprovisjon og garantiavgift

Alternativ 1: Beregning av garantiprovisjon og garantiavgift hensyntar reduksjon i takt med låntakers nedbetalinger

Dette vil trolig kreve noe mer administrasjon av finansforetakene, ettersom forventet nedbetaling må inkluderes i beregningsgrunnlaget til GIEK og avvik må rapporteres og ajourføres. Dersom garantiavgiften i tillegg til garantiprovisjonen også skal falle i takt med låntakers nedbetalinger, vil kostnaden bli lavere for finansforetakene.

Alternativ 2: Beregningsgrunnlaget er utestående garantert lånebeløp på tidspunktet for overføring av garanti provisjon og garantiavgift til staten

Ettersom finansforetaket ved denne metoden ikke må ta høyde for endringer i beregningsgrunnlaget, vil administrasjonskostnadene trolig være noe lavere.

VEDLEGG 1: UTKAST TIL FORSKRIFTSENDRINGER

Forskrift om endring i forskrift 27. mars 2020 nr. 490 til lov om statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter

Fastsatt av Finansdepartementet [dato] i medhold av lov 27. mars 2020 nr. 14 om statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter § 6.

I

I forskrift 27. mars 2020 nr. 490 til lov om statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter gjøres følgende endringer:

§ 15 annet ledd skal lyde:

Garantien gjelder fra lånet blir *innvilget* og gjennom hele lånets løpetid.

§ 16 første ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

De etterfølgende innbetalingene skal skje på årsdato for innvilgelse av lånet, med mindre GIEK fastsetter noe annet. Garantiprovisjon skal beregnes på grunnlag av utestående garantert lånebeløp på innbetalingstidspunktet.

§ 16 annet ledd skal lyde:

For låntakere som nevnt i § 3, skal den årlige garanti provisjonen utgjøre følgende prosentandel av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen *beregnet fra dato for innvilgelse av lånet*:

- a) 0,25 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år,
- b) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid lengre enn 1 år, og

- c) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år med opsjon for forlengelse til inntil tre år.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

For låntakere som nevnt i § 3a, skal den årlige garantiprovisjonen utgjøre følgende prosentandel av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen *beregnet fra dato for innvilgelse av lånet*:

- a) 0,50 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år,
- b) 1,00 prosent dersom lånet innvilges med løpetid lengre enn 1 år, og
- c) 1,00 prosent dersom lånet innvilges med løpetid inntil 1 år med opsjon for forlengelse til inntil tre år.

§ 17 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved etterfølgende innbetalinger av garantiavgift for lån som har lengre løpetid enn 1 år, gjelder § 16 første ledd tredje og fjerde punktum tilsvarende.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Garantiavgiften skal utgjøre 0,1 prosent av den delen av lånebeløpet som er garantert under ordningen *beregnet fra dato for innvilgelse av lånet*.

II

Forskriften trer i kraft straks.